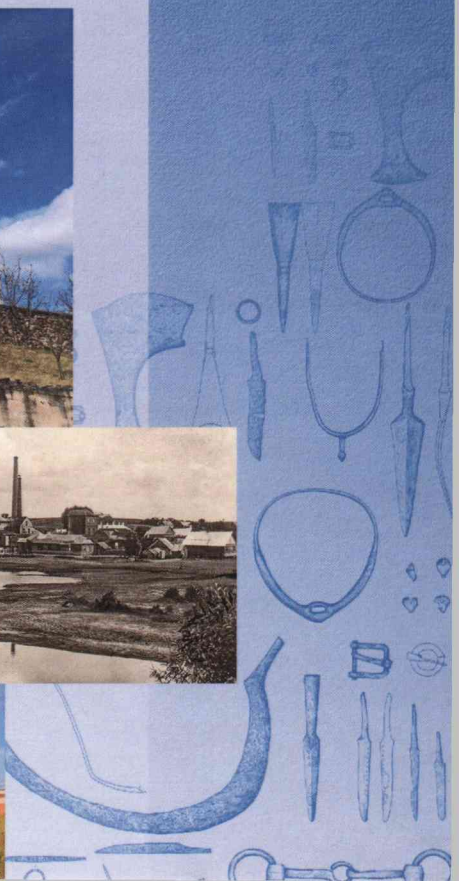
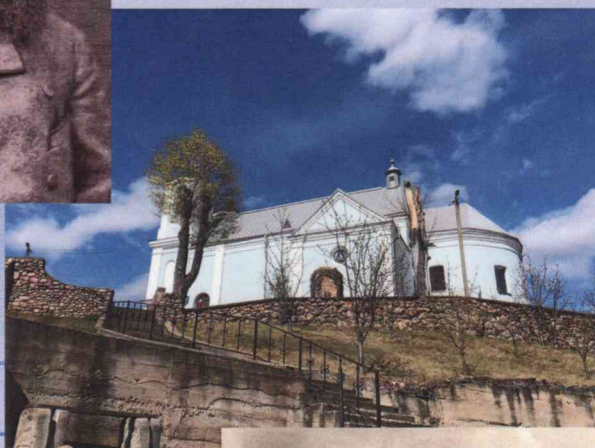
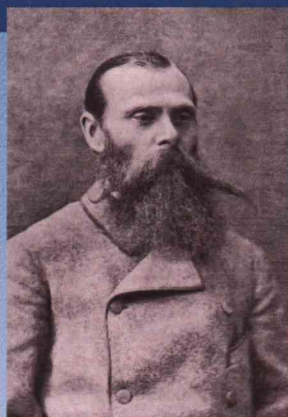

БЕЛАРУСЬ
ПРАЗ ПРЫЗМУ
РЭГІЯНАЛЬнай ГІСТОРЫІ

АШМЯНШЧЫНА

ШТОДЗЁННАЕ ЖЫЦЦЁ
ЖЫХАРОЎ КРАЮ
Ў Х–XXI стст.

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі

БЕЛАРУСЬ
ПРАЗ ПРЫЗМУ
РЭГІЯНАЛЬнай ГІСТОРЫІ

АШМЯНШЧЫНА

ШТОДЗЁННАЕ ЖЫЦЦЁ
ЖЫХАРОЎ КРАЮ
Ў X–XXI стст.

Зборнік навуковых артыкулаў

Мінск
«Беларуская навука»
2024

УДК 94(476.6)(082)

ББК 63.3(4Бел)я43

А98

Серыя заснавана ў 2018 годзе

Укладальнік:

кандыдат гістарычных навук А. Б. Доўнар

Рэдакцыйная калегія:

В. Л. Лакіза (галоўны рэдактар), В. Ф. Голубеў, А. Б. Доўнар,
П. А. Трубчык, Н. Ю. Перавалава

Рэцэнзенты:

доктар гістарычных навук, дацэнт С. П. Стрэнкоўскі,
доктар гістарычных навук, дацэнт А. А. Мяцельскі

Зборнік падрыхтаваны ў рамках выканання дзяржаўнай праграмы навуковых даследаванняў на 2021–2025 гг. «Грамадства і гуманітарная бяспека беларускай дзяржавы» (навуковы кіраўнік – доктар гістарычных навук, прафесар, акадэмік НАН Беларусі А. А. Каваленя) падпраграмы № 1 «Гісторыя» (навуковы кіраўнік – кандыдат гістарычных навук, дацэнт В. Л. Лакіза)

Ашмяншчына : штодзённае жыццё жыхароў краю ў Х–XXI стст. : А98 зб. навук. арт. / Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т гісторыі ; уклад. А. Б. Доўнар ; рэдкал.: В. Л. Лакіза [і інш.]. – Мінск : Беларуская навука, 2024. – 467 с. : іл. – (Беларусь праз прызму рэгіянальнай гісторыі).

ISBN 978-985-08-3103-3.

Зборнік уключае артыкулы, прысвечаныя праблемам палітычнай, сацыяльнай, эканамічнай і культурнай гісторыі Ашмянскага краю. Артыкулы прайшлі апрацацыю на навукова-практычных канферэнцыях «Гальшанскія чытанні».

Рэкамендуецца даследчыкам, студэнтам, краязнаўцам і ўсім, хто цікавіцца рэгіянальнай гісторыяй Беларусі.

УДК 94(476.6)(082)

ББК 63.3(4Бел)я43

ISBN 978-985-08-3103-3

© Інстытут гісторыі НАН Беларусі, 2024

© Афармленне. РУП «Выдавецкі дом
«Беларуская навука», 2024

ЗМЕСТ

Пералік скарачэнняў	3
Прадмова (<i>Лакіза В. Л.</i>)	4

Геалагічная і археалагічная спадчына Ашмяншчыны

<i>Мядзведзева В. У., Мядзведзеў К. А.</i> Даследаванне археалагічных помнікаў на тэрыторыі Ашмяншчыны ў XIX–XXI стст.	6
<i>Кенько П. М.</i> Формы пагребальнага обрыда гольшанскіх могілнікоў V–XIII вв. ...	22
<i>Скварчэўскі Д. В.</i> Цыліндрычны камень з чашападобным паглыбленнем у Гальшанах: да пытання атрыбучыі.	42

Ашмяншчына ў Сярэднявеччы і пачатку Новага часу: людзі і падзеі

<i>Галубовіч В. У.</i> Пасольская інструкцыя ашмянскага соймака на надзвычайны сойм 1642 г.	49
<i>Gudas E.</i> Tyszkiewiczowie h. Leliwa w powiecie Oszmiańskim w XVI – pierwszej połowie XVII w.: władza, majątek i prestiż.	60
<i>Пруднікаў А. А.</i> Маёнткі Багуслава Радзівіла ў Ашмянскім павеце	70
<i>Пашкевіч У. І.</i> Люстрацыя млыноў Ашмянскага павета 1777 г.	87
<i>Ерашэвіч А. У.</i> Дзяржаўныя сталыя падаткі ў Ашмянскім павеце (1717–1788)	92
<i>Ерашэвіч А. У.</i> Дзяржаўныя тарыфныя падаткі ў Ашмянскім павеце (1788–1793) ...	110

Новы і Навейшы час на Ашмяншчыне

<i>Фельдман Д. З., Бродскі Г. Е.</i> Легенда или были: о попытке захвата Наполеона в Ошмянах в 1812 г. при помощи еврейской «разведки».	128
<i>Билецкий А. С.</i> Становление ветеринарной службы на Ошмянщине в первой половине XIX в.	136
<i>Сакольчык А. Э.</i> Паказанні ўдзельнікаў паўстання 1863–1864 гг. Ашмянскай ваенна-следчай камісіі як крыніца па гісторыі падзей у рэгіёне.	151
<i>Даўгач Т. В.</i> Горадабудаўніцтва Ашмянаў у канцы XVIII – пачатку XX ст.	160
<i>Крэньц М. А.</i> Сацыяльная структура насельніцтва Ашмянскага павета па матэрыялах перапісу 1897 г.	169
<i>Вороніч Т. В.</i> Бюджет уезднага горада Ошмяны в последней трети XIX – начале XX в. ...	187
<i>Лішай Д. У.</i> Прыклады існавання тайных польскіх школ на тэрыторыі Віленскай і Мінскай губерняў у другой палове XIX – пачатку XX ст.	195

<i>Киселев А. А.</i> Ошмянское уездное полицейское управление в 1905 г.	200
<i>Бухавец П. П.</i> Ашмянские таварыства сельской гаспадаркі (1906–1914).	207
<i>Байголаў Я. А.</i> Культурна-асветніцкая дзейнасць грамадскіх актывістаў на тэрыторыі Ашмянскага павета ў пачатку XX ст. на старонках газеты «Наша Ніва»	214
<i>Дашкевіч А. Г.</i> Ашмяншчына ў перыяд Польска-савецкай вайны (1919–1920)	223
<i>Третьяк Е. И.</i> Ошмянский народный драматический театр в фото- и кинодокументах Белорусского государственного архива кинофотофонодокументов	231
<i>Иоффе Э. Г.</i> Советское партизанское движение в Ошмянском районе в годы Великой Отечественной войны.	238
<i>Кузняцова-Ціманавя А. У.</i> Урадженцы Ашмяншчыны ў лакальных войнах і ваенных канфліктах 1950–1991 гг.: памяць і мемарыялізацыя	247

Канфесійнае і культурнае жыццё Ашмяншчыны

<i>Пазднякоў В. С.</i> Ашмянскі касцёл Святога Духа (XVI ст.).	253
<i>Доўнар А. Б.</i> Судовая справа 1619 г. ашмянскага касцёла Святога Духа як крыніца па гісторыі краю	260
<i>Восович С. М.</i> Состояние Ошмянского благочиния в 1899 г.	266
<i>Сцебурака А. М.</i> Фрагмент архіва праваслаўнай царквы Святога Георгія ў Гальшанах XIX – пачатку XX ст. у фондах Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі	271
<i>Третьяк Е. И.</i> Культовые здания местечка Ошмяны и Ошмянского уезда начала XX в. (по фотодокументам Белорусского государственного архива кинофотофонодокументов)	277
<i>Баранавя А. С.</i> Крыштаф Мікалай Дарагастайскі як прадстаўнік хрысціянства	286
<i>Grodzki J.</i> Zbór Ewangelicko-Reformowany w Murowanej Oszmianie w pierwszej połowie XVII w.	294
<i>Любая А. А.</i> Як у XVIII–XIX стст. «хрысцілі» паводле веры мусульманскай татарай у Даўбуцкай «парафіі» Ашмянскага павета.	310
<i>Лаўрык Ю. М.</i> Новае паступленне ў фонды Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь: арабскаграфічны рукапіс беларускіх татарай з Ашмянаў	316
<i>Сычкова І. А.</i> Рукапісныя помнікі мусульман Ашмяншчыны: сведчанні штодзённага жыцця	326
<i>Тарэлка М. У.</i> «Выклад веры ісламскай» у Кітабе Яна Радлінскага з Ашмянаў і Каран Яна Бучацкага 1858 г.	335
<i>Ганчар А. И.</i> Положение римско-католической церкви в Ошмянском уезде Виленской губернии (с конца XVIII до начала XX в.)	350
<i>Шулаеў А. Л.</i> Вексілалагічная спадчына Ашмяншчыны	362
<i>Усніч А. В.</i> Духовныя цэнтры Ашмяншчыны ў паломніцкім руху	367
<i>Жасткова А. І.</i> Традыцыя крыжовага шэсця ў Ашмянах	375
<i>Дзярновіч А. І., Ластоўскі А. Л.</i> Касцёл Адвядзінаў Найсвяцейшай Дзевы Марыі ў Вішневе Ашмянскага павета: праблемы дакументальнай і архітэктурнай гісторыі ў XV–XVII стст.	379
<i>Олиферук И. И.</i> Культурная жизнь евреев Ошмян в контексте культуры региона (1921–1939).	385
<i>Иоффе Э. Г.</i> Знаменитые евреи – уроженцы Ошмянского района.	400
<i>Шаладонаў І. М.</i> Ідэя чалавека ў творчасці Францішка Багушэвіча	408

<i>Драздова З. У. Хрысціянскія матывы ў творчасці Францішка Багушэвіча.</i>	412
<i>Шаладонаў І. М. Мастацка-эстэтычныя і духоўна-этычныя вартасці ананімных гутарак Ашмяншчыны XIX ст. і паэмы Ф. Багушэвіча «Кепска будзе!»</i>	419
<i>Сосна У. А. Канфесійная сітуацыя на Віленшчыне і творчасць Францішка Багушэвіча.</i>	429
<i>Баранав А. С. Вільня XIX ст. у публіцыстыцы Францішка Багушэвіча.</i>	439
<i>Шаладонаў І. М. Дыялектыка штодзённага і вечнага ў апавесці Вінцука Адважнага «Хлапец»</i>	450
<i>Жасткова А. І. Канцэптуальнае абгрунтаванне музейфікацыі ўнутранай прасторы паўночна-ўсходняга корпуса Гальшанскага замка.</i>	457
Спіс аўтараў.	463

Навуковае выданне

Беларусь праз прызму рэгіянальнай гісторыі

**АШМЯНШЧЫНА
ШТОДЗЁННАЕ ЖЫЦЦЁ ЖЫХАРОЎ КРАЮ
Ў X–XXI стст.**

Зборнік навуковых артыкулаў

Укладальнік

Доўнар Аляксандр Барысавіч

Рэдактар *Т. В. Басалыга*

Мастацкі рэдактар *У. У. Дамнянкоў*

Тэхнічны рэдактар *М. В. Савіцкая*

Камп'ютарная вёрстка *Ю. А. Агейчык*

Падпісана да друку 25.01.2024. Фармат 70×100¹/₁₆. Папера афсетная. Друк лічбавы.
Ум. друк. арк. 38,03+0,81 укл. Ул.-выд. арк. 32,3. Тыраж 300 экз. Заказ 19.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».
Пасведчанні аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка
друкаваных выданняў № 1/18 ад 02.08.2013, № 2/196 ад 05.04.2017.

Вул. Ф. Скарыны, 40, 220084, г. Мінск.